

Regioonide Komitee arvamus „Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia väljatöötamine”

(2007/C 146/08)

REGIOONIDE KOMITEE

- tervitab komisjoni teatist ja eelkõige ettepanekut kehtestada igakülgne ELi strateegia, mille eesmärk on paremini edendada ja kaitsta lapse õigusi Euroopa Liidu sise- ja välispoliitikas ning toetada liikmesriikide tegevust selles valdkonnas;
- tervitab laste õiguste rühma loomist komisjonis ja märgib, et lapse õiguste alase tegevuse koordinaatoril on oluline roll strateegia õnnestumises, kuid soovib, et eesmärkide saavutamiseks eraldatakse piisavad vahendid ning koordinaatorile antakse vajalik staatus ja poliitiline mõjuvõim; kutsub üles selgitama, kuidas seondub koordinaatori roll riiklikul tasandil tehtava tööga;
- avaldab kahetsust, et saatjata alaealiste, tüdrukute, puuetega laste ning sisserändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste laste olukorrale — ei Euroopa Liidu siseselt ega globaalses kontekstis — ei ole rohkem tähelepanu pööratud, sealhulgas hooldusteenuste pakkumisele ja kõigi eelnimetatud laste kaitsele;
- märgib, et strateegial on potentsiaali panna Euroopa ja riiklikul tasandil alus tõhusamale koostööle poliitiliste otsustajate, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide vahel;
- kahetseb siiski, et teatistes ei tunnustata kohalike ja piirkondlike omavalitsuste erilist rolli lastele teenuste osutamisel ja nende õiguste kaitsmisel ning rõhutab, et nimetatud omavalitsused tahavad ja suudavad olla strateegia arendamise ja rakendamise partnerid;
- soovib teatise edusammudeks ning rohelise raamatu ja strateegia väljatöötamiseks eraldada vajalikud rahalised ja inimressursid ning tagada piisav poliitiline pühendumus ning soovib Euroopa Parlamendil kaaluda erimeetmete loomist nimetatud strateegia ja selles välja pakutud meetmete rahastamiseks.

REGIOONIDE KOMITEE,

võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia väljatöötamine” KOM(2006)367 lõplik,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni 4. juuli 2006. aasta otsust konsulteerida kõnealuses küsimuses Regioonide Komiteega vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 265 lõikele 1,

võttes arvesse Regioonide Komitee juhatuse 22. veebruari 2006. aasta otsust teha põhiseaduse, Euroopa valitsemisasjade ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala komisjonile ülesandeks koostada kõnealusel teemal arvamus,

võttes arvesse komitee arvamuse eelnõu teemal „Saatjata alaealiste olukord migratsiooniprotsessis — piirkondlike ja kohalike omavalitsuste roll ja soovitudused” (CdR 136/2006_rev2),

võttes arvesse komitee arvamusi Haagi programmi kohta („Viie järgneva aasta kümme prioriteeti”, 122/2005 fin); inimkaubandusega võitlemise kohta (CdR 87/2001 fin), laste, noorte ja naiste vastu suunatud vägivaldla ennetamise ning ohvrite ja riskirühmade kaitsmise programmi DAPHNE II kohta (CdR 63/2003), vähemuste kaitse ja diskrimineerimisvastase poliitika kohta (CdR 53/2006 fin); demograafiliste muutuste kohta (CdR 152/2005 fin) ning integratsiooni ja rände kohta (CdR 51/2006 fin),

võttes arvesse arvamuse eelnõu (CdR 236/2006 rev. 1), mille põhiseaduse, Euroopa valitsemisasjade ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala komisjon võttis vastu 29. novembril 2006 (raportöör: Maria Corrigan, Dun Laoghaire-Rathdowni krahvkonnakoogu ja Dublini piirkondliku omavalitsuse liige),

ning arvestades järgmist:

- 1) kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooniga loetakse lapseks alla 18-aastast isikut;
- 2) kõik liikmesriigid on ratifitseerinud ÜRO lapse õiguste konventsiooni, ei Euroopa Komisjon ega Euroopa Liit ei ole ega saa olla selle osapool;
- 3) ELi lepingud sisaldavad lapse õiguste piiratud õiguslikku alust, mis on seotud võimalike eelarveallikatega;
- 4) tunnustatakse perekonna, eriti vanemate keskset rolli ja liikmesriikide vastutust vanemate abistamisel laste eest hoolitsemisel ja nende kasvatamisel;
- 5) laste õiguste edendamine ja kaitsmine ning kõiki kaasava ja lastesõbraliku ühiskonna loomine on Euroopa Liidu tuleviku seisukohalt määrava tähtsusega;
- 6) laste ja noorte varajane kaasamine ühiskonnaellu on kõiki kaasava ja demokraatliku ühiskonna arengu seisukohast keskse tähtsusega;
- 7) piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel on eriti head võimalused mõjutada laste õiguste edendamist ja kaitsmist, arvestades nende vastutust füüsilise keskkonna, ühistranspordi ja juurdepääsu tagamisel haridusele, tervishoiule, mängu- ja puhkamisvõimalustele, noortele juurdepääsu tagamisel tööturule, samuti arvestades nende rolli näiteks laste elutingimuste jälgimisel sotsiaalabi ja andmete kogumise kaudu;

võttis täiskogu 68. istungjärgul 13.–14. veebruaril 2007 (13. veebruari istungil) ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Regioonide Komitee seisukohad

1.3 **avaldab kahetsust** seisaku üle ELi põhiseaduslikus protsessis, kuna põhiseaduse leping ja põhiõiguste harta tunnistavad selgesõnaliselt lapse õigusi;

Regioonide Komitee

1.1 **tervitat** komisjoni teatist ja eelkõige ettepanekut kehtestada igakülgne ELi strateegia, mille eesmärk on paremini edendada ja kaitsta lapse õigusi Euroopa Liidu sise- ja välispoliitikas ning toetada liikmesriikide tegevust selles valdkonnas;

1.2 **leiab**, et tänane investeering lastesse on investeering meie tulevikku ning see süvendab ja tugevdab veelgi Euroopa integratsiooni;

1.4 **tervitat** kinnitust, et liikmesriigid on kohustatud järgima rahvusvahelisi lepinguid, eelkõige ÜRO lapse õiguste konventsiooni, mille kõik liikmesriigid on ratifitseerinud; kuid on pettunud, et ei ole piisavalt rõhutatud vajadust, et liikmesriigid rakendaksid kiiremas korras lapse õigusi puudutavaid olemasolevaid Euroopa ja rahvusvahelisi kohustusi;

1.5 **tervitat** kinnitust, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni peaaegu ülemaailmne ratifitseerimine paneb eriti tugeva aluse Euroopa Komisjoni ja mitteliikmesriikide vahelistele kohustustele; avaldab kahetsust, et teatistes ei kasutata liikmesriikide vaheliste kohustuste raamistiku loomiseks potentsiaali, mis tuleneb asjaolust, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni on ratifitseerinud kõik ELi liikmesriigid;

1.6 **tervitat** laste õiguste rühma loomist komisjonis ja märgib, et lapse õiguste alase tegevuse koordinaatoril on oluline roll strateegia õnnestumises, kuid soovib, et eesmärkide saavutamiseks eraldatakse piisavad vahendid ning koordinaatorile antakse vajalik staatus ja poliitiline mõjuvõim; kutsub üles selgitama, kuidas seondub koordinaatori roll riiklikul tasandil tehtava tööga;

1.7 **toetab** komisjoni poolt pakutud lühiajalisi meetmeid kiireloomuliste väljakutsetega võitlemiseks, eelkõige ühe kindla kuuekohalise laste abitelefoni telefoninumbri loomist ELis ja ühe numbri eraldamist kadumaläinud ja seksuaalselt ära kasutatavate laste abitelefoni ja on seisukohal, et nimetatud tegevusi tuleb laiendada ühise protokolliga piiriüleste lapseröövide menetlemiseks. Lisaks on seisukohal, et uued laste abitelefoni ei peaks mitte dubleerima, vaid täiendama olemasolevaid riiklikke ja piirkondlikke abitelefone, ning et kõnealuste teenuste loomisel tuleb arvesse võtta liikmesriikide parimaid tavasid;

1.8 **märgib**, et teatistes ei mainita strateegia keskendumist miinimumstandarditele ega ulatuslike eesmärkide sidumist selgete sihtide ja tähtaegadega;

1.9 **märgib**, et praegu puuduvad süsteemid, mis võiksid anda ulatuslikke, võrreldavaid ja järjepidevaid andmeid näitajate kohta kõikides liikmesriikides; juhib tähelepanu asjaolule, et avatud kooskõlastusmeetodit kasutades käib praegu töö lapse heaolu näitaja (või näitajate hulga) väljaarendamiseks, ning et on olemas statistilised andmed sissetulekust sõltuva vaesuse, materiaalse vaesumise ja elamistingimuste kohta, ning lisaks on erinevad andmekogud olemas ka liikmesriikide ja piirkondlikul/kohalikul tasandil;

1.10 **juhib tähelepanu** sellele, et lapsed ei ole homogeenne rühm, nende vajadused on erinevad, sõltuvalt näiteks lapse vanusest, võimetest, soost, etnilisest ja perekondlikust struktuurist;

1.11 **avaldab kahetsust**, et saatjata alaealiste, tüdrukute, puuetega laste ning sisserändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste laste olukorrale — ei Euroopa Liidu siseselt ega globaalses kontekstis — ei ole rohkem tähelepanu pööratud, sealhulgas hooldusteenuste pakkumisele ja kõigi eelnimetatud laste kaitsele;

1.12 **avaldab kahetsust**, et alla kuueaastastele lastele alghariduse andmisele ei ole piisavalt tähelepanu pööratud, vaatamata sellele, et lapsehoidmisteenused on ELi pikaajaline ja prioriteetne eesmärk ning need on lisatud ELi kvantitatiivsete eesmärkide hulka;

1.13 **märgib**, et strateegial on potentsiaali panna Euroopa ja riiklikul tasandil alus tõhusamale koostööle poliitiliste otsustajate, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide vahel;

1.14 **kahetseb** siiski, et teatistes ei tunnustata kohalike ja piirkondlike omavalitsuste erilist rolli laste teenuste osutamisel ja nende õiguste kaitsmisel ning rõhutab, et nimetatud omavalitsused tahavad ja suudavad olla strateegia arendamise ja rakendamise partnerid;

1.15 **rõhutab**, et strateegia välja töötamisel tuleb täielikult järgida subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet;

1.16 **tervitat** avaldust, et „laste olukorda mõjutab ka nende elukoht“; lapsed võivad olla ebasoodsates tingimustes ebaõiglase juurdepääsu tõttu kvaliteetsele haridusele, tervishoiule, ühistranspordile, mängimis- ja puhkusevõimalustele, kodanikuühiskonnas osalemist puudutavale teabele ja võimalustele; ning soovib, et rohkem tähelepanu pöörataks linnade, eeslinnade ja teiste konkreetsete piirkondade olukorrale liikmesriikides;

1.17 **rõhutab**, et paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused rahastavad ja rakendavad vahetult arengupoliitikat kolmandates riikides, toetades infrastruktuure ja põhiteenuseid, omavalitsuste vahelise partnerlussuhete, kogemuste vahetamise ja oskuste edastamise kaudu, ning et on potentsiaali kõnealuse töö suuremaks keskendamiseks laste õigustele;

1.18 **tervitat** kinnitust, et lastel on õigus väljendada oma seisukohti nende elu puudutavates küsimustes ja tervitat välja pakutud meetmeid laste kaasamiseks strateegia arendamisse. Piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning lasteorganisatsioonide kaasamine on kõnealuse töö õnnestumiseks oluline;

1.19 **tervitat** ÜRO hiljuti avaldatud lastevastast vägivalda käsitlevat uurimust ⁽¹⁾. Aruandes kutsutakse riike üles keelama igasugune lastevastane vägivald selle kõigis vormides, sh kõik kehalised karistused, lapsi kahjustavad tavad — nagu varajased ja sundabielud, naissooüldunde vigastamine ja nn aukuriteod —, seksuaalne vägivald ja piinamine ning igasugune muu julm, ebainimlik või alandav kohtlemine või karistamine ⁽²⁾; soovib komisjonil strateegia väljatöötamisel uurimuse tulemustega täies ulatuses arvestada.

⁽¹⁾ Aruande koostas sõltumatu ekspert Paulo Sérgio Pinheiro ning see on kättesaadav veebisaidil: www.violencestudy.org.

⁽²⁾ ÜRO 61. istungjärk, laste õiguste edendamine ja kaitse, A\61\299.

2. Regioonide Komitee soovitused

Regioonide Komitee

2.1 **soovitab** teatise edusammudeks ning rohelise raamatu ja strateegia väljatöötamiseks eraldada vajalikud rahalised ja inimressursid ning tagada piisav poliitiline pühendumus ning soovitab Euroopa Parlamendil kaaluda erimeetmete loomist nimetatud strateegia ja selles välja pakutud meetmete rahastamiseks;

2.2 **rõhutab**, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi tuleb käsitleda oluliste partneritena kõnealuse strateegia arendamises ning kutsub üles kaasama komiteed laste õiguste Euroopa foorumisse esindusega institutsioonidevahelises rühmas, konsulteerima komiteega koordinaatori aruande koostamisel ja aruannet avalikustama;

2.3 **soovitab** strateegias pühenduda kindlatele miinimumstandarditele ja hõlmata selgete sihtide ja eesmärkidega ambitsioonikaid meetmeid, millele eelneb põhjalik analüüs;

2.4 **soovitab** strateegias leida tasakaal ülemaailmsele olukorrale keskendumise ning Euroopa Liidu siseste ja riigisiseste meetmete ja dialoogi vahel;

2.5 **soovitab** anda prioriteet võrreldavate näitajate kogumile ja järjepidevate andmete kogumisele liikmesriigi ja kui võimalik, siis piirkondlikul tasandil;

2.6 **kutsub üles** sobivate ressursside, toetuse ja mehhanismide tagamisele, et lihtsustada laste osalemist strateegia arendamises, sealhulgas ebasoodsates tingimustes ja etnilistesse vähemustesse kuuluvate laste ning puuetega laste osalemist. Lapsed tuleks protsessi kaasata varajases etapis, kasutades selleks erinevaid eakohaseid meetodeid, nagu nt loominguline tegevus, lihtsustatud arutelud jm. Komitee tunnustab lisaks, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võiksid teha rohkem, et lihtsustada lastega konsulteerimist piirkondlikul tasandil kehtestatud asjaomaste tegevuste osas;

2.7 **kordab** oma **üleskutset** 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni täielikule rakendamisele ning rõhutab järgmiste õiguste olulisust: mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadus; eraelu kaitse, kaitse vägivalla kasutamise, väärkohtlemise ja hooletussejätmise eest; õigus tervisele, õigus haridusele, koolitusele ja väljaõppele; vähemuste kaitse, nagu määratletud integratsiooni ja rännet puudutavas arvamuses (CdR 51/2006 fin), samuti õigus sobivale toidule ja elupaigale;

2.8 **nõuab** siinkohal kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulise rolli täielikku tunnustamist lastele oluliste teenuste, nagu haridus, eluase, lapsehooldus jt sotsiaalteenused, otsesel osuta-

misel ning nende rolli füüsilise keskkonna kavandamisel, korrahoidmisel ja hooldamisel, tagades lastele juurdepääsu eluasemele, mis vastaks lapse vajadustele, ning samuti sobivatele mängu- ja puhkamisvõimalustele ja kindlustades neile kasvamise ohutus füüsilises keskkonnas;

2.9 **kutsub üles** rohkem rõhutama vajadust, et liikmesriigid täidaksid kiiremas korras oma praeguseid lapse õigusi puudutavaid Euroopa ja rahvusvahelisi kohustusi, sealhulgas kohustusi ÜRO lapse õiguste konventsiooniga seonduvaid kohustusi seadusandlikul ja ellurakendamise tasandil. See tuleks lülitada ELi seniste lapse õigusi mõjutavate tegevuste mõju hindamisse;

2.10 **soovitab** analüüsis mitte ainult hinnata komisjoni senise lastega seotud tegevuse tulemuslikkust, vaid lihtsustada liikmesriikide ÜRO lapse õiguste konventsiooni puudutavate edusammude hindamist andmete võrdleva analüüsi abil, nagu märgitud mõjuhinnangus;

2.11 **soovitab** analüüsi lisada ka ülevaate selle kohta, kas kõik liikmesriigid on ratifitseerinud Haagi lapse õiguste konventsiooni ja koostöö rahvusvahelise adopteerimise valdkonnas;

2.12 **soovitab** liikmesriikide ühise tegevuste mehhanismina ning ÜRO lapse õiguste konventsiooniga seotud parimate tavade vahetamiseks kasutada avatud kooskõlastusmeetodit ning kaasata protsessi täies ulatuses kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

2.13 **soovitab** Euroopa Liidu ja liikmesriikide poliitikas arvestada laste erinevuste ja erinevate vajadustega; nt lapsed, kes on ebasoodsates tingimustes geograafilise asukoha, vanuse, soo, etnilise kuuluvuse või puude tõttu. Erilist tähelepanu tuleb pöörata vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse, puude, diskrimineerimise ja rassismi mõjule, etnilistesse vähemustesse ja pagulaste hulka kuuluvate laste olukorrale, samuti usuliste, keeleliste ja kultuuriliste erinevuste tagajärgedele nii Euroopa Liidus kui kogu maailmas;

2.14 **soovitab** strateegiasse kaasata erieesmäärke, et tagada kõikide geograafiliste piirkondade lastele võrdsed võimalused, mis eeldab laste vaesuse ja haridusliku ebavõrdsusega võitlemise tegevuste tugevdamist. Piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel on nende meetmete puhul keskne roll;

2.15 **soovitab** lisaks kavandatud lühiajalistele meetmetele võtta meede riikidevahelise politseijõudude koostöö loomiseks, et võimaldada lastega töötava personali ja lastega töötavate vabatahtlike igat liiki eelnevate karistuste kontrollimiseks, nõuab, et strateegia hõlmaks ka kaalutlusi ELi pedofiilide registri loomiseks, millele oleks juurdepääs politseijõududel;

2.16 **nõuab**, et strateegia hõlmaks viise, kuidas paremini arendada perede toetamise teenuseid, et ennetada laste väärkohtlemist ja laste tapmist vanemate poolt. Sealjuures võiks keskenduda erinevatele aspektidele, nagu vanemate toetamine, laste väärkohtlemise ennetamine ja varajane avastamine, väärkohtlemise ohvrite toetamine, menetluste loomine uurimaks laste surmajuhtumeid, mis on seotud kahtlaste asjaoludega, et kontrollida riigi sekkumise tõhusust selliste juhtumite puhul;

2.17 **soovitab** strateegias analüüsida televisiooni, arvutite ja uue tehnoloogia negatiivset mõju lastele, nagu näiteks juurdepääs täiskasvanutele mõeldud või ebasobivatele piltidele internetis, samuti asjaolu, et tegemist on istuvate tegevustega, millel on tagajärjed laste aktiivsele eluviisile. Kõnealus kontekstis tuleb tähelepanu pöörata ka otse lastele suunatud reklaamide ja turundusstrateegiate negatiivsele mõjule. Toetada tuleb meetmeid tehnoloogia kasutamiseks hariduslikel eesmärkidel, näiteks laste keelelisi ja kultuurilisi oskusi arendavad televisiooniprogrammid, mis on eriti olulised sisserändajate lastele. Samuti on vajalikud loovad meetmed, mis soodustavad kultuurilisi tegevusi ja teevad

need lastele kättesaadavaks, nagu näiteks lugemine, muusika, teater;

2.18 **taotleb**, et strateegia osana loodavad koolitusprogrammid ja vahendid oleksid kättesaadavad piirkondlike ja kohalike omavalitsustele, et tutvustada ametnikele uusi poliitika-vahendeid ja parimaid tavasid;

2.19 **soovitab** teabevahetusstrateegia aluseks võtta ÜRO lapse õiguste konventsiooni, samuti et kõik piirkondlikul ja kohalikul tasandil käivitata teavituskampaaniad oleksid eakohased, kättesaadavad paljudes keeltes ja kättesaadavad puuetega lastele;

2.20 **soovitab** teatud osa Euroopa Liidu arenguabi vahenditest investeerida sekkumistesse, millest saavad kasu lapsed, ja et kolmandate riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste arengupoliitika suurendaks ka laste õigustega seotud oskuste ja poliitiliste kogemuste ülekandmise prioriteetsust.

Brüssel, 13. veebruar 2007

Regioonide Komitee
president
Michel DELEBARRE